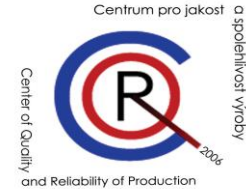

ČESKÁ SPOLEČNOST PRO JAKOST
Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1
Odborná skupina statistických metod

CENTRUM PRO JAKOST A SPOLEHLIVOST VÝROBY
České vysoké učení technické v Praze, Strojní fakulta
Karlovo nám. 13, 121 35 Praha 2

Ekonomické aspekty statistické regulace

21. května 2009 od 14 h do cca 16 h
ČSVTS – sál č. 414
Praha 1, Novotného lávka 5

Eliška Cézová

ČSN ISO 11462-1: „*Směrnice pro uplatňování statistické regulace procesu (SPC) část 1: Prvky SPC*“

ČSN ISO 11462-1

Tato norma se skládá z cílů SPC a 20 prvků systému statistické regulace procesu.

Cíle statistické regulace procesu:

- prohlubovat znalosti o procesu;
- řídit proces tak, aby se choval požadovaným způsobem;
- snižovat kolísání parametrů konečného produktu nebo zlepšovat dosaženou úroveň jinými způsoby.

Další cíle SPC

Společným ekonomický cílem statistické regulace procesu je zvýšit prospěšné výstupy procesu vyrobené při daném množství zdrojových výstupů.

Pokud se efektivně uplatňuje SPC, snižují se náklady a zvyšuje se zisk těmito způsoby:

- nejehospodárnějším řízením procesu s cílem dosáhnout vyšší konzistence a zlepšení;
- poskytnutím signálů a důkazů o tom, jak se proces chová a jak se pravděpodobně bude chovat;
- zvýšením znalostí o tom, jak příčiny kolísání systému ovlivňují proces, mohou být uskutečněna zlepšení procesu;
- aj.

Finanční motivace pro SPC

Způsoby, jak měřit finanční náklady a přínosy z uplatnění SPC proti určité alternativě, zahrnují:

- sběr informací o nákladech výrobce, jako jsou náklady na sešrotování, třídění, přepracování, opravy zařízení, doby nepoužitelného stavu a na výpadky v dodávkách proudu;
- sběr informací o nákladech odběratele vzniklých v průběhu životního cyklu produktu;
- odhady rozsahů obchodních ztrát z pracovních příležitostí (nespokojenost zákazníků – konkurence);
- odhady přínosů ostatních útvarů organizace (návrh a vývoj, údržba);
- kvantifikování přínosů všech útvarů organizace z rychlého odstraňování poruch a větší potenciál pro inovaci procesu nebo produktu.

Podmínky pro statistickou regulaci

- 1) **podpora managementu** – management dodavatele má dokumentovat, uplatňovat a udržovat svoji neustálou podporu SPC;
- 2) **porozumění nástrojům a metodám SPC** – u všech zainteresovaných zaměstnanců zapojených do SPC nechat řádně zaškolit;
- 3) **system managementu jakosti (kvality)** – dle normy ČSN EN ISO 9001:2009 – systém managementu kvality (požadavky).

20 prvků systému SPC

1. Dokumentace procesu a plán procesu
2. Určení cílů procesu a mezí
3. Hodnocení a regulace měřicího systému
4. Dokumentované pracovní instrukce
5. Školení zaměstnanců a jejich zapojení do práce s daty o procesu
6. Zaznamenávání a sběr dat o procesu
7. Sledovatelnost a identifikace posloupnosti produkce
8. Hodnocení úrovně dosažené subdodavatelem
9. Posloupnost vstupů do procesu
10. Provozní deník procesu

20 prvků systému SPC

11. Bezporuchovost procesu
12. Systém monitorování výstupů z procesu
13. Systém regulace procesu
14. Posouzení krátkodobé variability
15. Posouzení dlouhodobé variability
16. Sdělování výsledků z analýzy procesu
17. Zákaznický informační servis
18. Interní audity SPC
19. Projekty a týmy SPC
20. Zlepšování procesu optimalizace a odstraňování potíží

1. prvek systému SPC

Dokumentace procesu a plán procesu

(kde se upravuje tvar, seřízení, funkce nebo vhodnost pro použití).

Dokumentace má obsahovat:

1. **sestrojení vývojového diagramu** (vstupy a výstupy z procesu, toky procesu, body měření v procesu, smyčky návraty do procesu, hranice procesu);
2. **identifikování potenciálních parametrů procesu** (technické expertízy, periodicky opakované zkoušky shody, funkční a zrychlené zkoušky, systém pro včasnou zpětnou vazbu od zákazníka);
3. **posuzování, jak parametry procesu a parametry produktu ve výrobním procesu mohou ovlivňovat tvar, seřízení, funkci a vhodnost pro použití zákazníkem;**
4. **určení očekávání** (parametry procesu, produktu ve výrobním procesu a konečného produktu), **kde tyto parametry napomohou k identifikaci opomenutí v plánu regulace;**
5. **identifikování, které parametry je efektivní měřit, kde, kdy a jak často;**
6. **identifikování, které zbývající parametry mohou být posuzovány kontrolou srovnáváním;**
7. **vyjádření v plánu opatření při statisticky nezvládnutém procesu co udělat při signálech, že proces není statisticky zvládnut (opatření k nápravě).**

2. prvek systému SPC

Určení cílů procesu a mezí

Cílové hodnoty a mezí mají zahrnovat:

- kvantifikace cílových hodnot a provozních mezí;
- přezkoumání cílových hodnot nebo provozních mezí;
- identifikování problémů, které ovlivňují nastavení cílů a mezí;
- čerpání z meziodvětvových pracovních zkušeností při nastavování cílů a mezí.

3. prvek systému SPC

Hodnocení a regulace měřicího systému

Napomáhá k minimalizaci rizika, že vznikne falešný signál nebo zákazník dostane vadný výrobek.

- vyhodnocování přiměřenosti nejistoty systému měření v rozsahu podmínek, v nichž systém pracuje (přesnost, opakovatelnost, reprodukovatelnost, linearitu, stabilitu v rozsahu podmínek – použití metod SPC např. regulační diagramy);
- stanovení kritérií pro přijatelnou nejistotu v měřicím systému;
- periodické auditování nebo ověřování kalibrace zařízení;
- dokumentování podmínek periodického ověřování kalibrace;
- zachovávání dat o výsledcích měření získaných právě před kalibrací;
- nastavení intervalů mezi kalibracemi, vytvoření postupů k identifikaci, kdy izolovat nebo stáhnout z oběhu produkt;
- doplnění hodnocení měřicího systému analýzami tolerancí založenými na datech daných specifikací dodaných s měřicím systémem;
- dokumentování omezení při vyhodnocování a regulaci měřicího systému (předcházet kalibrování systému měření vně fyzikálních mezí daných technologií – může přispívat ke zvětšování nejistoty měřicího systému).

4. prvek systému SPC

Dokumentované pracovní instrukce

Dokumentování pracovních instrukcí, využívání meziodvětvových pracovních zkušeností k přípravě a k periodickému hodnocení vyváženosti instrukcí.

- dokumentování postupů výrobních, měřicích, kontrolních, zkušebních procesů a procesu údržby;
- dokumentování postupů nebo regulačních algoritmů pro (nastavení procesu, provoz, monitorování a regulování procesu, detekování nedostatků ve vstupech do procesu, regulovaných proměnných a výstupech z procesu, reagování na podmínky, kdy proces není ve statisticky zvládnutém stavu, odstraňování potíží s narušováním procesu);
- periodické přezkoumávání pracovních instrukcí z hlediska přiměřenosti a srozumitelnosti pro zaměstnance.

5. prvek systému SPC

Školení zaměstnanců a jejich zapojení do práce s daty o procesu

Zaměstnanci by měli být vyškolení v získávání a využívání dat o procesu. Ty se potom podílejí na rozhodování, které parametry se mají měřit a jak se budou měřit, jak data sbírat, interpretovat a jak s nimi nakládat.

- příprava plánu a instrukcí pro sběr dat;
- postupy pro navrhování, zavádění a zkoušení systému regulace a nástroje a postupy pro odběr vzorků;
- identifikování a získávání jakýchkoliv zařízení pro regulaci, zpracování, kontrolu nebo monitorování;
- identifikaci jakýchkoliv požadavků na měření, které přesahují známý stav techniky v regulaci procesu v době, která je dostatečná pro rozvoj nezbytných schopností měření;
- posouzení inherentní způsobilosti systému měření a jeho způsobilosti vzhledem k systému pro regulování určitého procesu;
- určení standardů přijatelnosti a integrity dat o procesu (subjektivní, nepozorovatelné nebo neměřitelné prvky);
- identifikaci, přípravu a uchování záznamů dat, týkajících se procesu;
- zlepšování integrity, interpretace a analýzy záznamů s daty o procesu.

6. prvek systému SPC

Zaznamenávání a sběr dat o procesu

Navržení, vytváření, udržování a přezkoumání ručního či automatizovaného systému pro záznam časového sledu údajů o procesu.

- plánování systému k tomu, aby dřívější data byla použita pro identifikaci teoreticky vymezených příčin kolísání v procesu;
- dokumentování rozhodnutí o odběru vzorků – zahrnuje např. (základ pro vytvoření podskupin, rozsah výběru, kontrolní interval, stratifikaci při odběru vzorků, strategii znáhodnění, rozmístění odběrů, odpovědnosti za odběr vzorků, pořadí měření vzhledem k pořadí výroby, periodické přezkoumávání rozhodnutí o vlastním vzorkování);
- určení, která souhrnná data se mají uchovat pro identifikování charakteristických seskupení v kolísání a zjišťování jejich vazby s vymezenými příčinami;
- periodicky provádět audit systému udržování údajů včetně dodržování rozhodnutí o vzorkování.

7. prvek systému SPC

Sledovatelnost a identifikace posloupnosti produkce

Určení, vytváření a udržení sledovatelnosti produktu a identifikace posloupnosti produkce.

- identifikace posloupností produktů nebo výstupů procesu;
- rozvoj schopnosti zákazníka uvést do vztahu vhodnost použití a posloupnost produkce;
- identifikaci zdrojových vstupů do procesu, jako je materiál, práce a vybavení použité k vytvoření určitého množství výstupů z procesu;
- udržení systému dokumentování odchylek praxe od tohoto požadavku (identifikace vymezitelné příčiny kolísání, která není monitorována);
- udržování dat o výběrech nebo souhrnných dat o výstupech z procesu (prověření vhodnosti pro použití);
- vyžadování sledovatelnosti a identifikace posloupností produkce v zásobovacích tocích od subdodavatelů.

8. prvek systému SPC

Hodnocení úrovně dosažené subdodavatelem

Určení, vytváření a udržení systému k získání informací o kolísání parametrů ve vstupním produktu, zahrnuje:

- **hodnocení dosažené úrovně procesu u dodavatele a záruku**, že proces regulace u subdodavatele splňuje příslušné prvky této části ISO 11462;
- **zjišťování ukazatelů výkonnosti u specifických dodávek produktů, služeb nebo transakcí;**
- **hodnocení a sdělování informací o plánu regulace u subdodavatele a změnách v procesu směrem k dodavateli;**
- **stanovování způsobilosti procesu u subdodavatele.**

9. prvek systému SPC

Posloupnost vstupů do procesu

Vytváření a udržení systému pro použití vstupů do procesu jako je materiál nebo data ve stejném časovém pořadí nebo posloupnosti, v jakém byly vyrobeny nebo získány.

- **dokumentování, když vstupní zdroje jsou známy** (znalost co je v posloupnosti produkce v pořádku a co u ní není v pořádku, neboť se může projevit jako zvláštní nebo vymezitelná příčina kolísání);
- **nastavení systému**, aby dokumentoval a přezkoumával odchylky praxe od zavedeného systému a **aby pomohl identifikovat potenciální zdroje opakujících se narušení procesu** a závažné jevy pro proces.

(Nakupování, objednávání, skladování, přejímání, manipulace, vytváření harmonogramů a uvádění zdrojů vstupujících do procesu)

10. prvek systému SPC

Provozní deník procesu

Vytvoření, udržení a zaznamenávání procesu do deníku pro podchycení důležitého narušení procesu (seřízení procesu), který zahrnuje:

- zaznamenávání důležitých narušování procesu v posloupnostech, ve kterých nastala;
- zaznamenávání provozních změn nebo seřízení procesu;
- určování souvislostí mezi změnami procesu a časovým řazením;
- používání dat z provozních deníků procesu k identifikování, které příčiny narušování procesu by mohly být minimalizovány, a vyhodnocení možných zisků z minimalizování jednotlivých příčin narušování;
- používání dat z provozních deníků procesu k identifikování a snižování nadměrného počtu seřizování procesu, které mají kompenzovat kolísání procesu, avšak sama kolísání procesu zvyšují.

11. prvek systému SPC

Bezporuchovost procesu

Vytvoření a udržení systému údržby a bezporuchovosti procesu pro navrhování, zkoušení, validování a opravování zařízení a postupy pro podporu dokumentace.

- stanovení požadavků na životnost, bezporuchovost, udržovatelnost a pohotovost zařízení a specifikování vhodných ukazatelů pro monitorování poruch a oprav (střední doba do poruchy (obnovy či opravy), střední doba mezi poruchami);
- provádění analýzy druhů poruchových stavů a jejich důsledků (FMEA) a analýzy poruch (identifikování potenciálních druhů poruch a jejich důsledků);
- sběr dat o spolehlivosti během přejímacích zkoušek zařízení a použití těchto dat k rozvoji informační základny o bezporuchovosti;
- uplatňování vhodného sběru dat a zpětnovazebního systému pro zaznamenávání poruch a ukazatelů výkonu oprav.

12. prvek systému SPC

System monitorování výstupů z procesu

Určení, vytváření a udržení systému monitorování výstupů z procesu.

- sledování výstupů z procesu v čase a vkládání dat do poznámek týkající se narušení či seřízení procesu;
- vyšetřování zřejmých příznivých měření na výstupu z procesu;
- porovnávání výstupu z procesu s cílovými hodnotami a mezemi danými specifikací;
- iniciování reakce na jakoukoliv zjištěnou důležitou odchylku;
- analyzování dříve získaných výstupů z procesu se zpětnou vazbou výsledků na ty, které mohou ovlivnit změnu.

13. prvek systému SPC

Systém regulace procesu

Vytvoření a udržení statistického systému regulace procesu se záměrem monitorovat a regulovat příslušné parametry procesu.

- realizace plánu regulace a jeho podpůrných systémů pro sběr dat;
- určení odpovědnosti, kdy proces není ve statisticky zvládnutém stavu;
- je-li parametr vně svých předepsaných mezí;
- provedení opatření k prevenci neshodných výstupů dříve než se dostanou k zákazníkovi;
- analyzování dříve získaných dat o parametrech procesu se zpětnou vazbou výsledků na ty pracovníky, kteří mohou ovlivnit změnu;
- použití výsledků k periodickému přezkoumávání plánu regulace a jeho podpůrného systému a ke zlepšování jeho schopnosti snižovat kolísání a jeho vhodnosti pro uspokojení potřeb zákazníka.

14. prvek systému SPC

Posouzení krátkodobé variability

- prozkoumání dat o procesu v časovém sledu produkce ke zjištění, zda data kolísají v krátkém časovém intervalu;
- hodnocení rozdělení dat a velikosti kolísání dat;
- prošetření dat o seskupení kolísání uvnitř (mezi skupinami dat);
- identifikování vztahů mezi parametry procesu;
- omezení faktorů přispívajících ke kolísání parametrů procesu, aby se izoloval vliv změněné hodnoty;
- posouzení variability nových vstupů procesu (pracovníci, stroje a materiál);
- systematické provádění navržených zkušebních běhů pomocí malých množství výběrových dat získaných v krátkém časovém úseku;
- ponechání procesu, aby pracoval za obvyklých výrobních praktik a podmínek a za obvyklého dodržování dokumentovaných provozních postupů, aby to umožnilo posouzení možné variability procesu;
- zaznamenávání vymezených příčin kolísání, včetně identifikace těch příčin, jejichž vyloučení je v současné době omezeno;
- zaznamenávání možných faktorů, jejich vliv není v datech měřen nebo v současné době nejsou již měřitelné.

15. prvek systému SPC

Posouzení dlouhodobé variability

Je-li proces ve statisticky zvládnutém stavu a všechny vymezené příčiny jsou známy, bylo by vhodné posoudit dlouhodobou způsobilost a parametry dosažené úrovně procesu.

- prozkoumání dat v posloupnosti, která odpovídá časovému sledu produkce, aby se ukázalo jak tato data kolísají v delším časovém intervalu (CUSUM);
- hodnocení rozdělení dat a velikosti kolísání v datech odebraných v průběhu delšího časového intervalu, kdy je proces ve statisticky zvládnutém stavu;
- identifikování seskupení – kolísání uvnitř podskupin;
- identifikování vzájemných vztahů mezi parametry procesu;
- posouzení způsobilosti a dosažené úrovně procesu
- identifikování příčin kolísání, jejichž odstranění je v současné době omezeno;
- identifikování důležitých faktorů, jejichž vlivy nejsou v současné době měřeny nebo jejich provozní rozsah je nuceně omezen, k identifikování vymezené příčiny kolísání nezachycené při posuzování dlouhodobé variability.

16. prvek systému SPC

Sdělování výsledků z analýzy procesu

Pro snížení předvýrobních nákladů, pro urychlené zavedení nového produktu a odstranění zbytečných operací má dodavatel navrhnout, aplikovat a udržovat metody pro sdělování výsledků a monitorování procesu, o posuzování dosažených úrovní o analýze :

- těm, kteří se podílejí na chodu procesu a technicky ho řídí;
- těm, kteří pracují na návrzích a vývoji;
- zákazníkům;
- vnitřním dodavatelům nebo subdodavatelům;
- vedení.

17. prvek systému SPC

Zákaznický informační systém

Informuje o vhodnosti produktu pro použití zákazníkem.

- **záznamy o konzistenci, vhodnosti pro použití nebo životnosti;**
- **používání informací z těchto záznamů ke zlepšení procesu nebo produktu;**
- **dokumentování systému použitého měření.**

18. prvek systému SPC

Interní audit SPC

Vnitřní audit SPC má zahrnovat ověření, že:

- je uplatňován **plán regulace procesu**;
- **data o procesu jsou shromažďována** a používána tak, jak je předepsáno;
- **regulace procesu jsou efektivní**;
- **opatření k nápravě nebo regulační opatření se provádějí tak, aby se předešlo opakovanému narušování procesu**;
- **pro každou operaci existují podle potřeby pracovní instrukce**;
- **práce je prováděna v souladu s dokumentovanými instrukcemi**.

19. prvek systému SPC

Projekty a týmy SPC

Plánování a vytváření projektů podle potřeby
a podle potřeby je zavádět pomocí týmů.

Např. zlepšení návrhu zařízení může selhat
na návrhu zaměřeném na snížení kolísání
parametrů konečného produktu týkajících
se nejkritičtějších montážních podskupin.

20. prvek systému SPC

Zlepšování procesu, optimalizace a odstraňování potíží

- zlepšování procesu, aby se snížily náhodné příčiny kolísání tím, že se zabrání vymezitelným příčinám kolísání při ovlivňování procesu;
- optimalizaci procesu, aby se předešlo působení vymezitelných příčin kolísání na ovlivňování procesu a aby se lépe nastavily hodnoty parametrů procesu;
- odstraňování poruch procesu a souběžného vyšetřování s cílem snížit vliv zvláštních jevů a narušování v procesu.

Pokud je to vhodné znovu aplikovat 20 prvků systému SPC a jeho cíle.

Úloha RD

Zvláštní příčinu variability je třeba

identifikovat,

odstranit

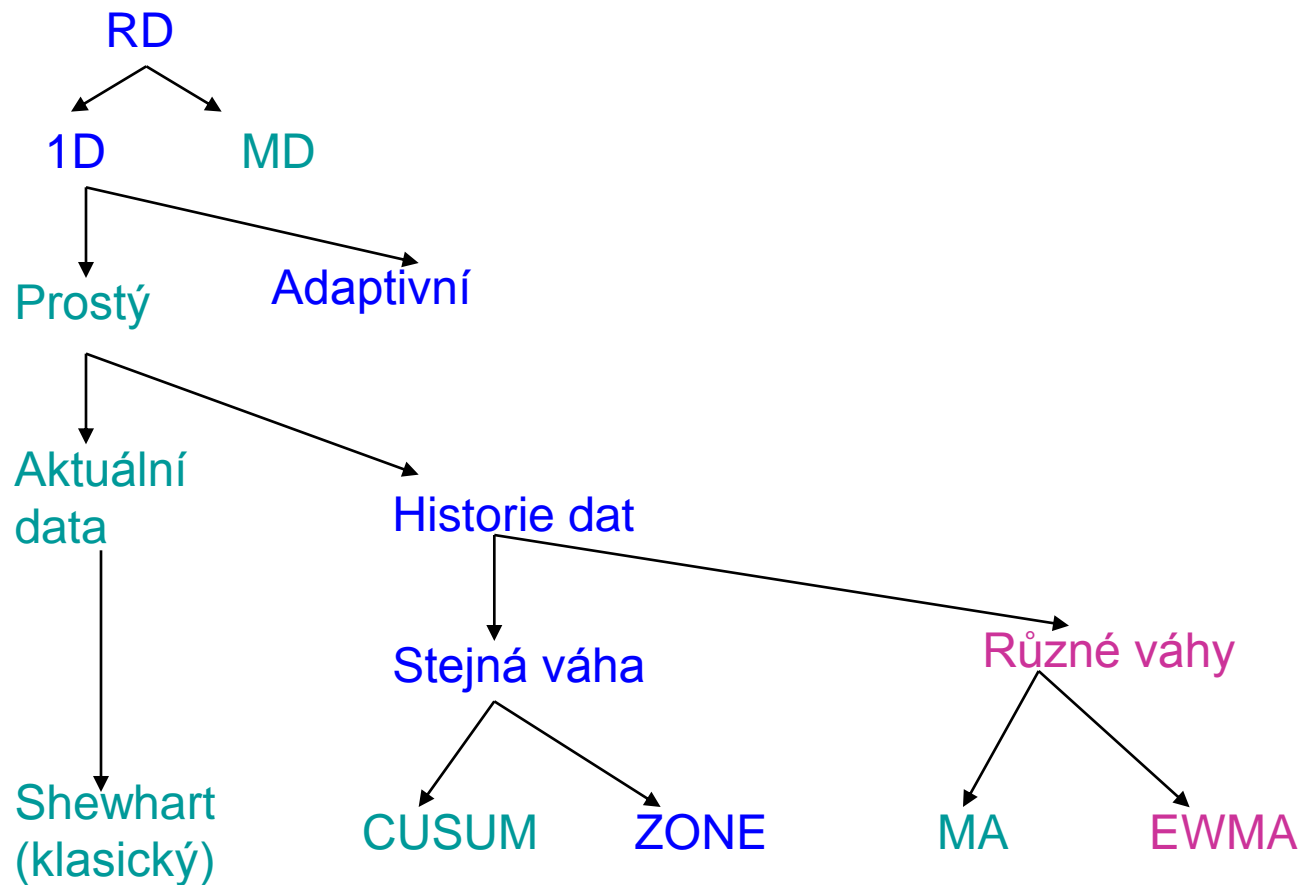
a zabezpečit, aby se již nemohla opakovat.

- Detekce přítomnosti zvláštních příčin
- Odstranění zvláštních příčin

To se provádí formou

- lokálních opatření (obsluha, operátor v rozsahu jejich pravomocí)
- opatření v systému (spadají do zodpovědnosti managementu).

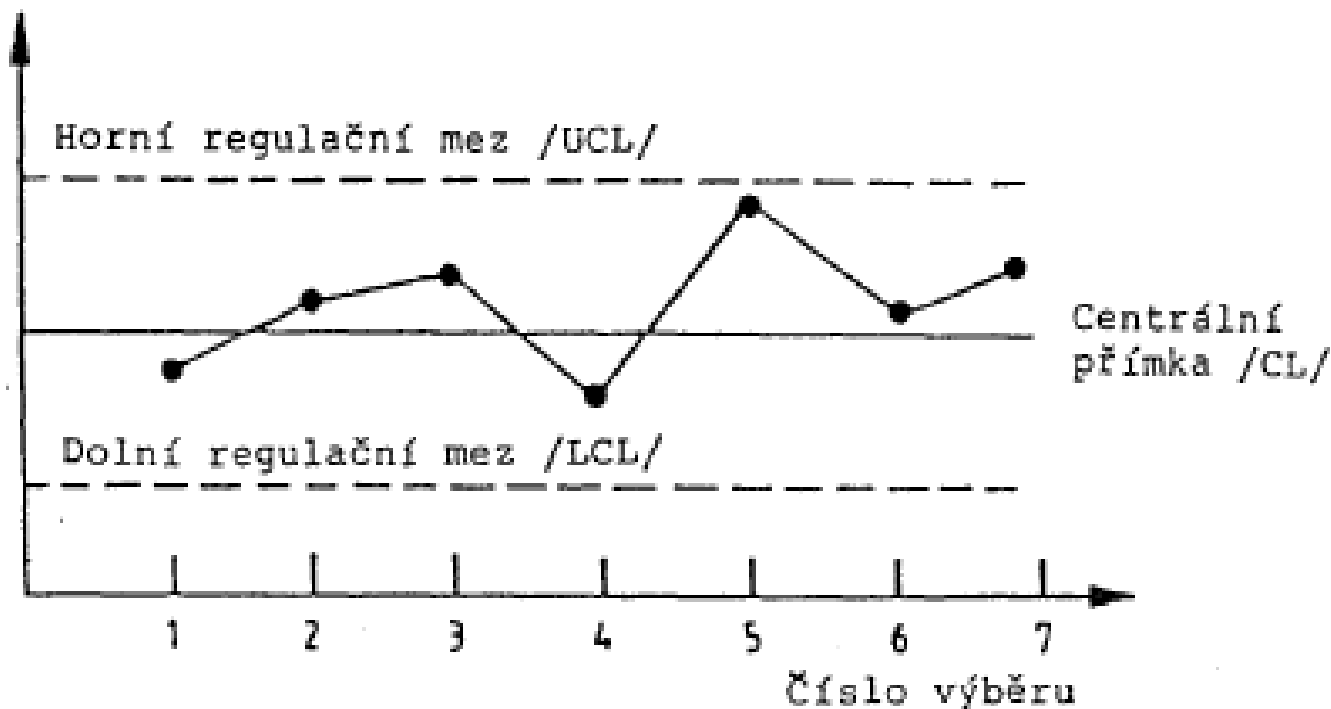
Regulační diagramy

Shewhartův regulační diagram

Základní Shewhartův diagram vznikl od roku 1932.

Obrázek 1 – Náčrtek regulačního diagramu

Shewhartův regulační diagram

- **Hlavní nevýhodou** Shewhartových regulačních diagramů je, že využívají informaci o procesu obsaženou pouze v posledním zakresleném bodě.
- **Dvě efektivní alternativy** Shewhartových regulačních diagramů, užitečné zejména v případech, kdy je třeba detekovat malá posunutí („shifty“) jsou regulační diagramy **kumulovaných součtů (CUSUM)** a regulační diagramy **exponenciálně vážených klouzavých průměrů (EWMA)**.

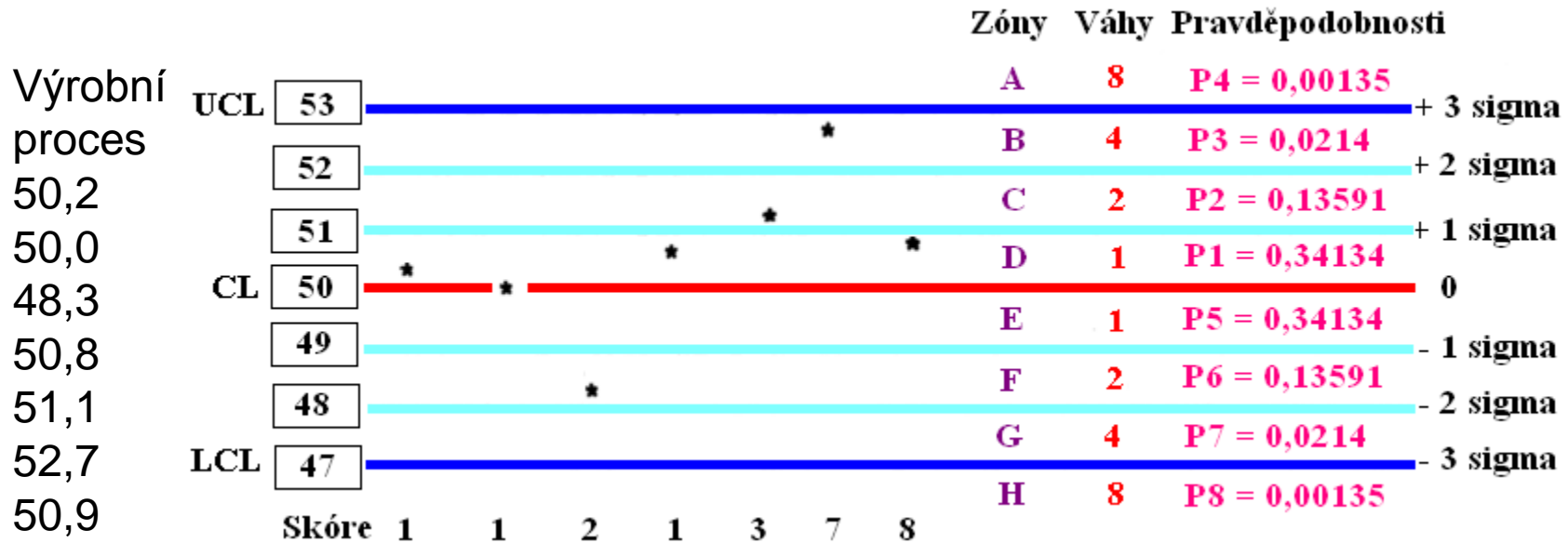

Zónový regulační diagram

- Je schopen respektovat run rules.
- 1956 pravidla Western Electric Company
- 1987 Jaehn vyvinul zónový regulační diagram
- Champ a Woodall (1987) vypočítali běžná pravidla užitím Markovského řetězce
- Jaehn (1989) modifikoval zónový regulační diagram
- Hendrix (1989) přiblížil průměrnou délku přeběhu zónového regulačního diagramu simulací technik.

Původní zónový regulační diagram

RD vyše signál pokud je dosaženo 8 bodů:

bod se vyskytne v zóně A nebo H (tj. počet bodů 8) ⇒ *statisticky nezvládnutelný proces*

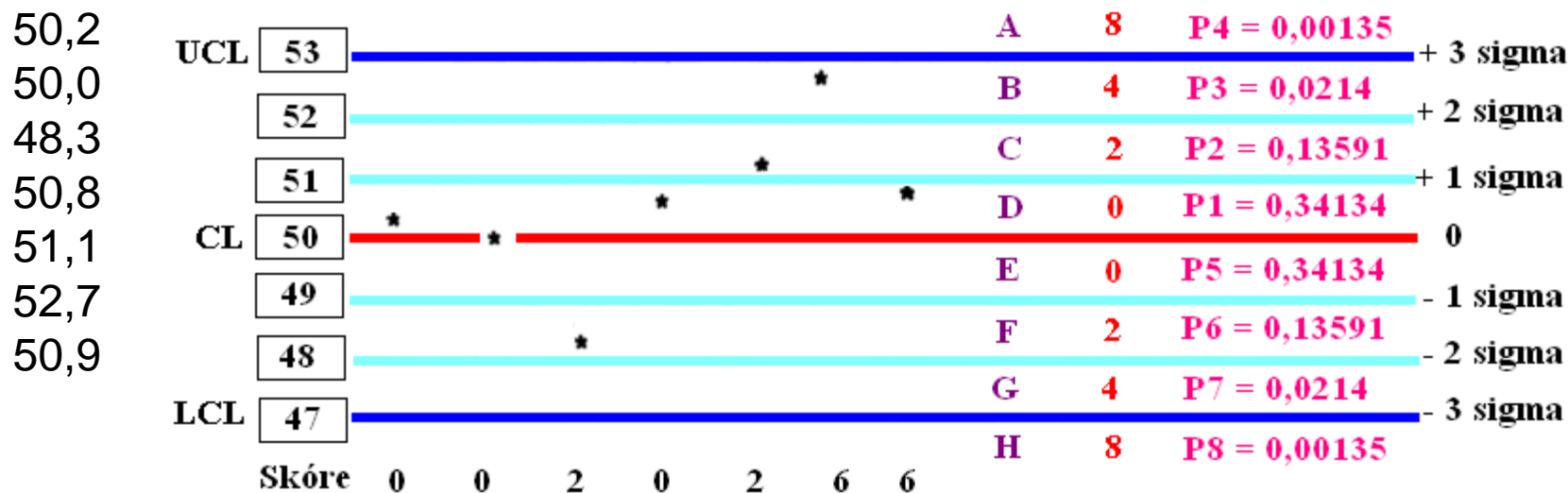
dva po sobě jdoucí body se vyskytují v zóně B nebo G (tj. počet bodů za třetí zónu je $2 \times 4 = 8$), (signalizuje *neovladatelnou situaci*)

čtyři po sobě jdoucí body se vyskytují v zóně C nebo F (tj. počet bodů za druhou zónu je $4 \times 2 = 8$), signalizuje *neovladatelnou situaci*

- Zóna D, E – 8 bodů
- Zóna C, F – 4 body
- Zóna B, G – 2 body
- Zóna A, H – 1bod

Modifikovaný zónový regulační diagram

Výrobní proces

Zóna D, E – nekonečně mnoho bodů

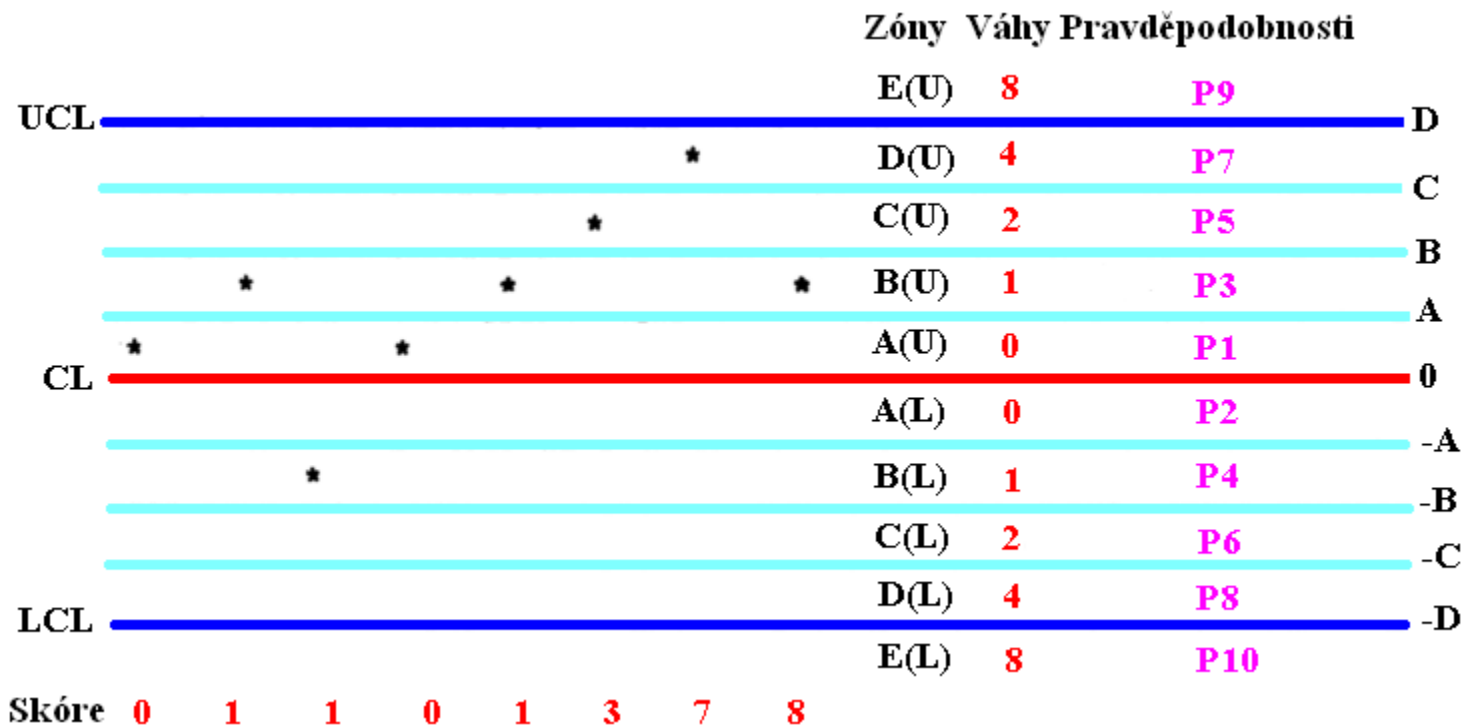
Zóna C, F – 4 body

Zóna B, G – 2 body

Zóna A, H – 1bod

Nový typ zónového regulačního diagramu

Zóna A(U), A(L) – nekonečně mnoho bodů

Zóna B(U), B(L) – 8 bodů

Zóna C(U), C(L) – 4 body

Zóna D(U), D(L) – 2 body

Zóna E(U), E(L) – 1 bod

CUSUM

CUSUM je citlivější na změny procesu a reaguje na ně asi 2x až 4x rychleji než klasický diagram.

Výhody

- Méně nákladný než standardní regulační diagram při stejném riziku α
- Umožňuje přesněji určit počátek změn parametrů rozdělení regulované veličiny, odhadnout její velikost a určit směr působení

Nevýhody

- Vyšší pracnost konstrukce diagramu
- Vyšší pracnost vyhodnocení diagramu

CUSUM

- Původní CUSUM diagram (kumulovaných součtů) byl tvořen V-maskou (složitější, komplikovanější pro automatický vyhodnocení míň srozumitelná)
- Lineární CUSUM je pro praxi vhodnější, tvoří standardní dolní a horní regulační mez, lze detekovat posun především pro malé posunutí.

Předpoklady:

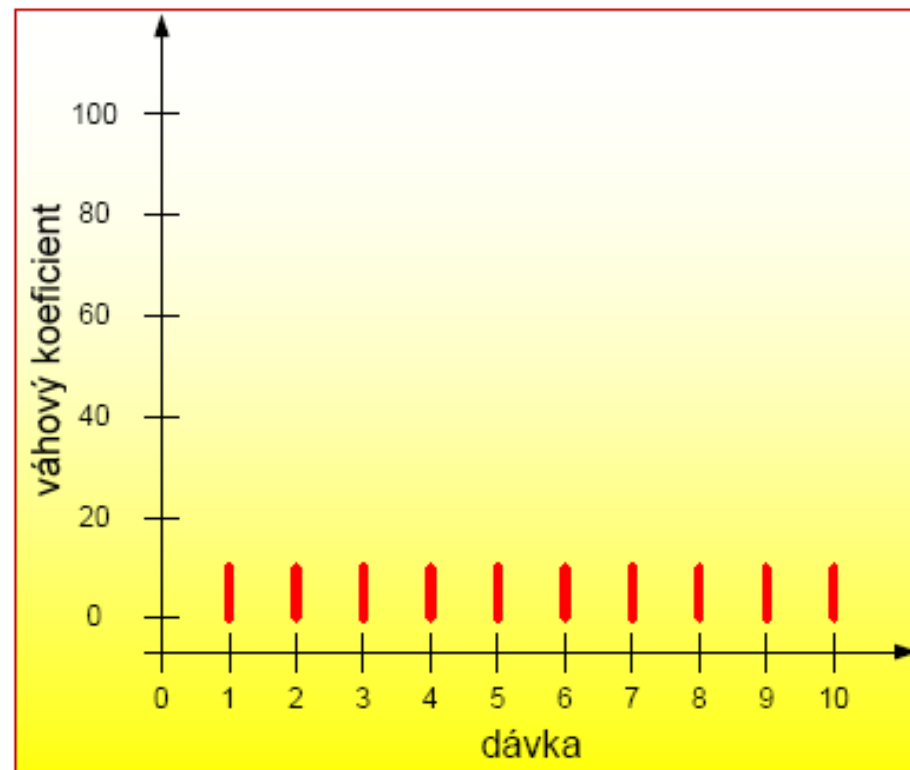
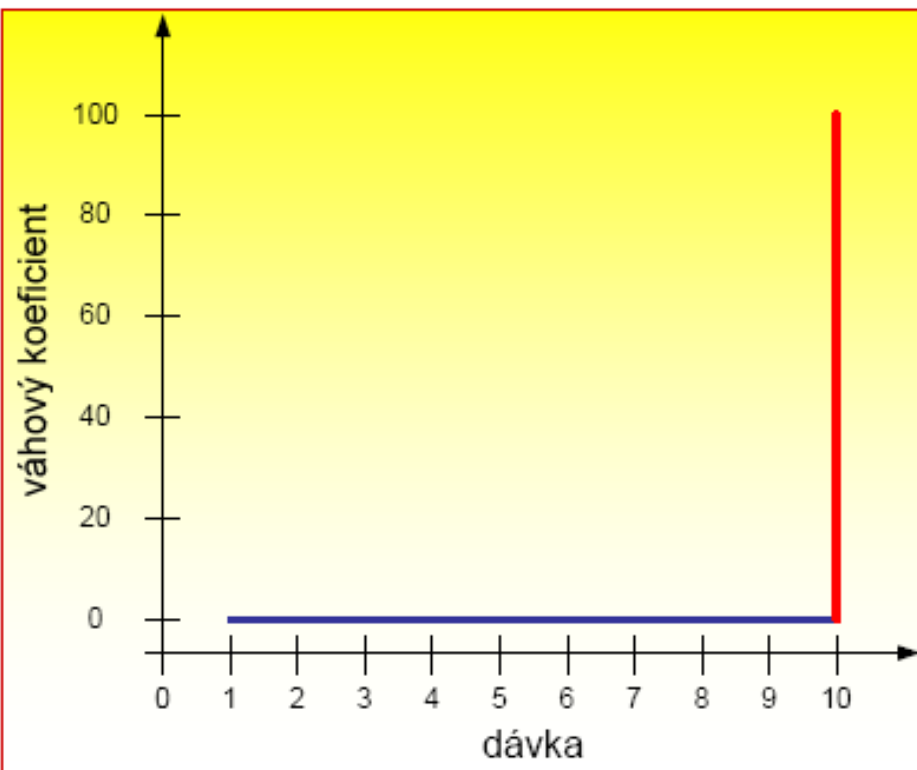
- Napozorovaná data jsou vzájemně nezávislá a identicky rozdělená normálně $N(\mu, \sigma^2)$
- Střední hodnota μ (známá)
- Směrodatná odchylka σ (známá)
- Logické podskupiny z tohoto rozdělení rozsahu m

Srovnání Shewhartův regulační diagram a CUSUM

Shewhartův diagram

CUSUM diagram

EWMA

EWMA znamená Exponentially Weighted Moving Average (exponenciálně vážený klouzavý průměr). Jiný název je exponenciální zapomínání.

Testové kritérium digramu EWMA je:

$$y_k = (1 - \lambda)^k Y_0 + \lambda \sum_{j=1}^k (1 - \lambda)^{k-j} f(x_j) \quad \text{pro } j = 1, 2, \dots, k \quad \text{a} \quad 0 < \lambda < 1$$

Zde $f(x_j)$ je zvolená hodnota výběrové charakteristiky v j -tém výběru,

k ... pořadí výběru, Y_0 ... požadovaná úroveň parametru rozdělení regulované veličiny.

Jestliže bude platit $Y_0 = \mu_0$, kde μ_0 je požadovaná úroveň střední hodnoty regulované veličiny a funkce $f(x_j)$ je výběrový průměr $\bar{x}_j$, pak jde o diagram EWMA pro výběrové průměry.

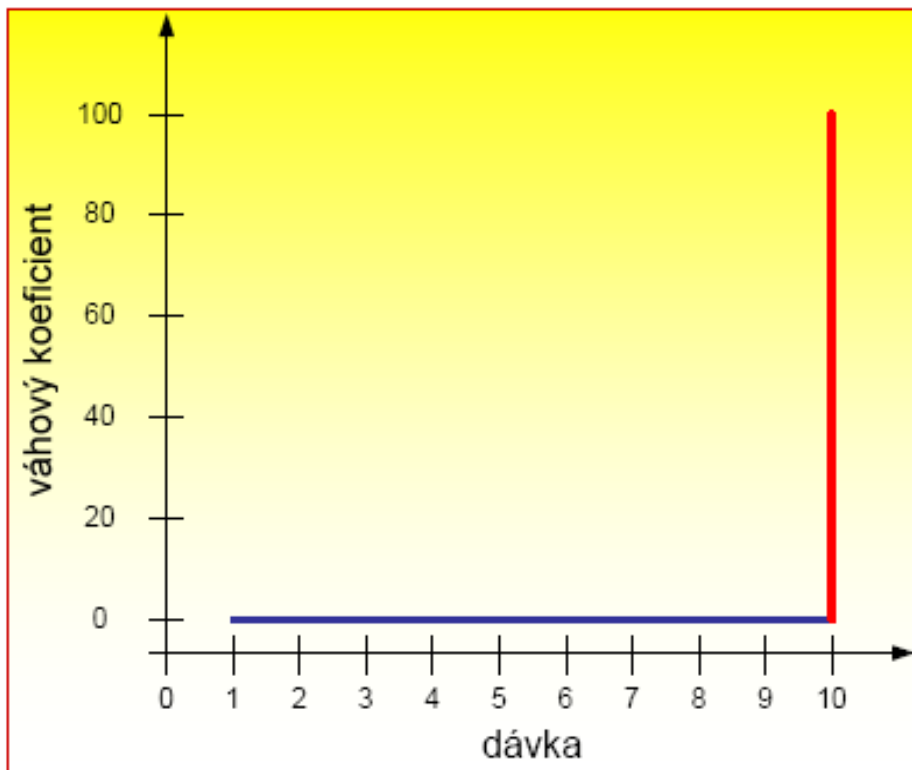
Jestliže rozsah výběru $n = 1$, pak jde o diagram individuálních hodnot.

Horní vztah lze upravit na zjednodušený tvar:

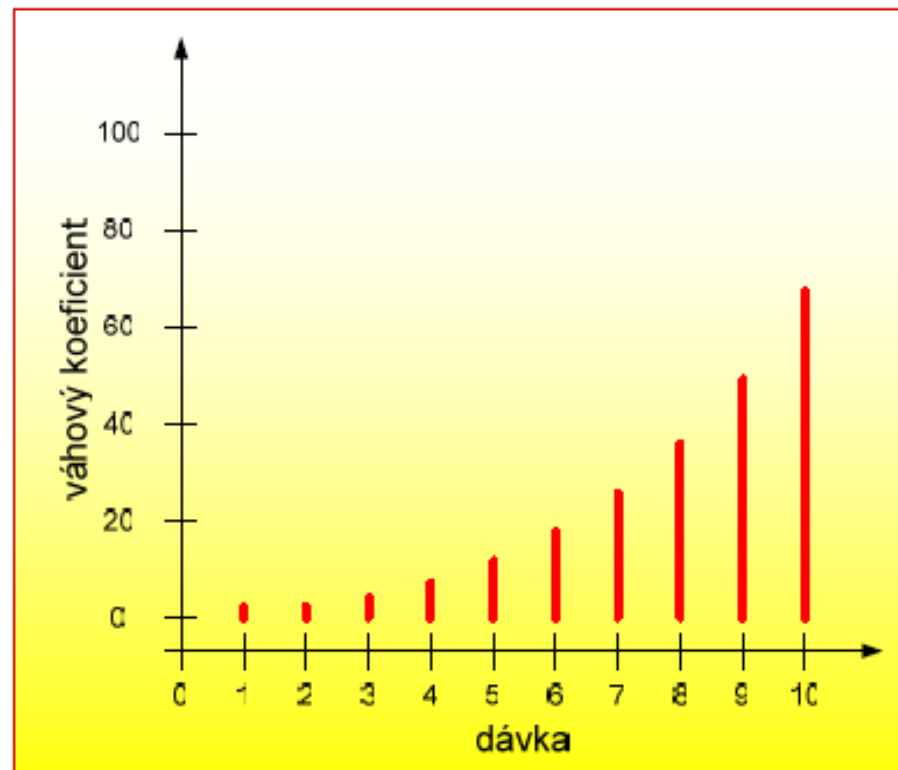
$$y_k = (1 - \lambda) \cdot y_{k-1} + \lambda \cdot f(x_k) \quad \text{pro} \quad 0 < \lambda < 1 \quad \text{a} \quad y_0 = Y_0$$

EWMA

Shewhartův diagram

EWMA diagram

EWMA

Diagramy EWMA patří mezi diagramy s nerovnoměrnou pamětí. To, do jaké míry se na hodnotě výběrové charakteristiky vynášené pro skupinu k podílí hodnoty předchozí, je dáno hodnotou parametru λ , kde $0 < \lambda < 1$. Je-li $\lambda = 1$, pak EWMA diagram přechází na diagram Shewhartův, protože váha výběrové charakteristiky poslední, k -té skupiny, je 100 %, zatímco váha předchozích hodnot je 0. Čím více se λ blíží nule, tím více se diagram EWMA blíží diagramu CUSUM.

Diagram EWMA pro výběrové průměry

Diagram EWMA je definován rozsahem výběru n a parametry λ a k . Tento diagram opět zohledňuje riziko zbytečného signálu α i riziko chybějícího signálu β . Opět je předpokládáno normální rozdělení regulované veličiny s konstantním rozptylem. Hodnota testového kritéria se určuje dle vztahu:

$$EWMA_k = (1 - \lambda)^k \cdot \mu_0 + \lambda \sum_{j=1}^k (1 - \lambda)^{k-j} \bar{x}_j$$

pro $j = 1, 2, \dots, k$ a $0 < \lambda < 1$

EWMA

Jiné vyjádření:

$$EWMA_k = (1 - \lambda) \cdot EWMA_{k-1} \cdot \mu_0 + \lambda \cdot \bar{x}_k$$

$$EWMA_0 = \mu_0$$

$$0 < \lambda < 1$$

Volbou parametru λ je ovlivňována míra zapominání. Čím blíže bude λ hodnotě 1, tím více se EWMA bude blížit klasickému Shewhartovu diagramu, čím je λ blíže k nule, tím více se EWMA blíží diagramu CUSUM.

Výpočet střední přímky (CL – central line)

$$CL = \mu_0$$

Regulační meze vypočteme ze vztahů:

$$UCL = CL + K \cdot \sigma_{EWMA} = \mu_0 + K \cdot \sigma_{EWMA}$$

$$LCL = CL - K \cdot \sigma_{EWMA} = \mu_0 - K \cdot \sigma_{EWMA}$$

kde

$$\sigma_{EWMA} = \frac{\sigma_0}{\sqrt{n}} \cdot \sqrt{\frac{\lambda}{2 - \lambda} [1 - (1 - \lambda)^{2K}]}$$

Zde σ_0 ... požadovaná úroveň směrodatné odchylky regulované veličiny,

EWMA

Na rozdíl od klasických Shewhartových diagramů závisí v diagramu EWMA regulační meze na okamžiku výběru, ale relativně rychle se blíží asymptotickým hodnotám.

$$UCL_a = CL + K \cdot \sigma_a = \mu_0 + K \cdot \sigma_a$$

$$LCL_a = CL - K \cdot \sigma_a = \mu_0 - K \cdot \sigma_a$$

Směrodatnou odchylku určíme z výrazu:

$$\sigma_a = \frac{\sigma_0}{\sqrt{n}} \cdot \sqrt{\frac{\lambda}{2 - \lambda}}$$

Postup při sestavení diagramu EWMA a jeho analýza

1. **stanovení rozsahu výběru n** – je třeba optimalizovat technická i ekonomická hlediska
2. **určení rizika zbytečného signálu α** - často se volí $\alpha = 0.027$, takže počet výběrů mezi dvěma zbytečnými signály je $1/0.027 = 370$, nebo se volí $\alpha = 0.01$, pak počet výběrů mezi dvěma zbytečnými signály bude 100.
3. **určení kritického posunu střední hodnoty pro regulovanou veličinu** - nepřipustné úrovně regulované veličiny μ_1 , resp. μ_{-1} . Za nepřipustnou hodnotu považujeme takovou, kdy proces produkuje nepřipustný podíl neshodných jednotek a je třeba vydat příkaz k zásahu do procesu. Z toho je třeba stanovit kritickou odchylku γ od požadované úrovně, nebo její

EWMA

normovaný tvar $\mathfrak{v}$

4. volba optimálního parametru λ - k tomu slouží **nomogram**. Na jeho x-ové ose je veličina

$$\Delta = \frac{\gamma}{\sigma_0} \cdot \sqrt{n} = \delta \cdot \sqrt{n}$$

Na y-ovou ose čteme λ , parametrem je hodnota $1/\alpha$. Nomogram je zpracován pro hodnoty $1/\alpha$ 50, 100, 250, 370.

5. nalezení parametru K – provede se opět pomocí nomogramu. Podle hodnoty λ nalezené v minulém kroku a podle parametru $1/\alpha$ určíme hodnotu K

6. sestrojení diagramu **EWMA**:

- z vypočtených výběrových průměrů se pro každý výběr vypočtou hodnoty testového kritéria $EWMA_k$. Pro výpočet se použije optimální hodnota λ stanovená v kroku 4
- vypočtou se hodnoty CL, UCL, LCL. Pro výpočet se použijí hodnoty λ a K stanovené v bodech 4 a 5
- zkonstuuje se diagram a do něj se zakreslí vypočtené hodnoty $EWMA_k$.

7. **Analýza statistického zvládnutí procesu** – interpretace diagramu EWMA je stejný jako interpretace klasického Shewhartova diagramu.

Regulační meze pro EWMA diagram

$$UCL = \mu_0 + L\sigma \sqrt{\frac{\lambda}{(2-\lambda)} \left[1 - (1-\lambda)^{2i} \right]}$$

$$CL = \mu_0$$

$$LCL = \mu_0 - L\sigma \sqrt{\frac{\lambda}{(2-\lambda)} \left[1 - (1-\lambda)^{2i} \right]}$$

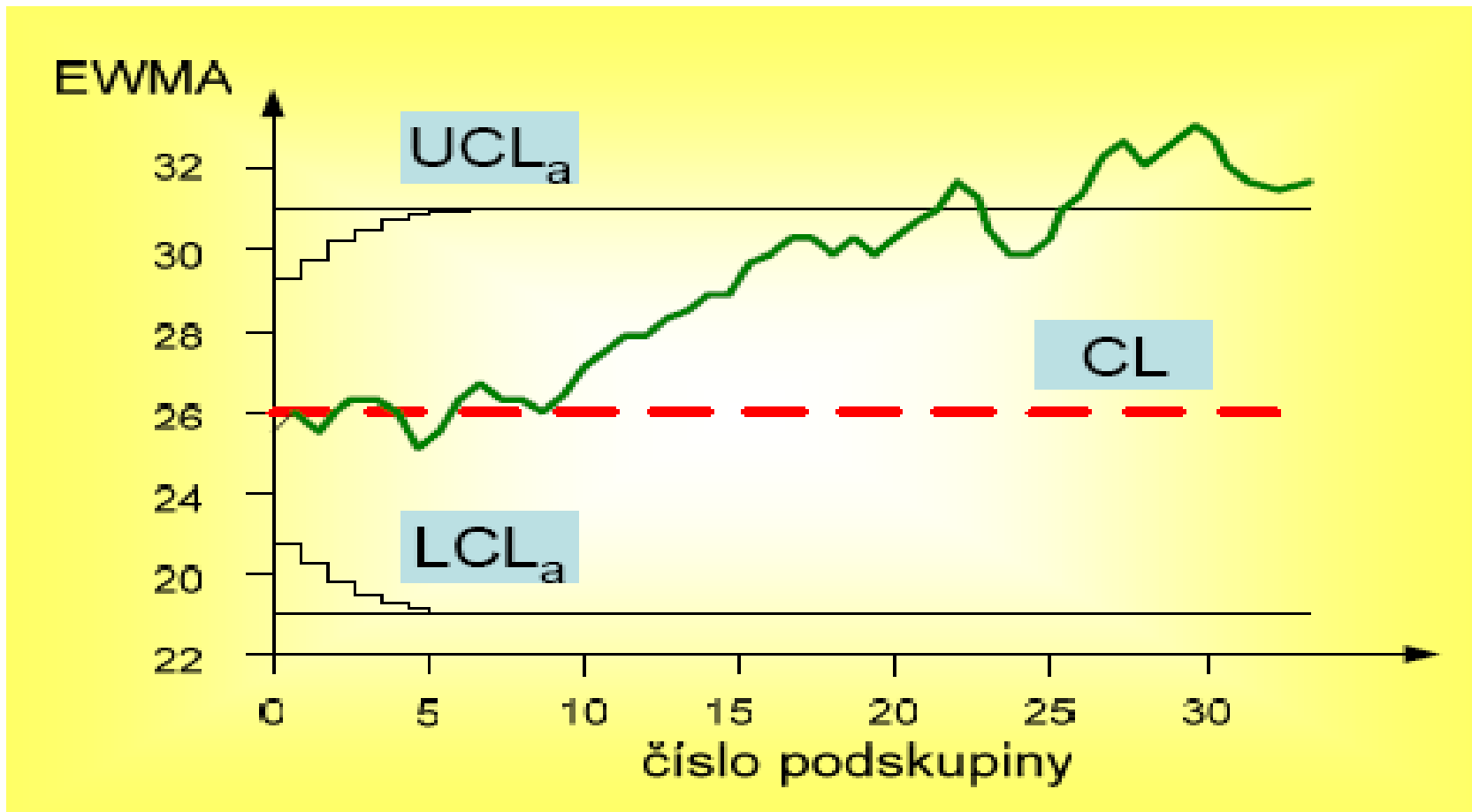
kde L je šířka regulačních mezí. Pokud i je větší $(1-(1-\lambda)^{2i})$, potom člen se blíží k nule. Potom regulační meze EWMA diagramu běžících po nějakou časovou periodu, se budou regulační meze blížit ustálenému stavu takto daných hodnot :

$$UCL = \mu_0 + L\sigma \sqrt{\frac{\lambda}{(2-\lambda)}}$$

$$CL = \mu_0$$

$$LCL = \mu_0 - L\sigma \sqrt{\frac{\lambda}{(2-\lambda)}}$$

EWMA

Vícerozměrný diagram

Používají se tam, kde potřebujeme srovnávat dvě a více veličin vedle sebe.

- Hotellingova statistika T-kvadrát
- Vícerozměrné exponenciálně vážené průměry (MEWMA)
- Vícerozměrné kumulované součty (MCUSUM)

Výpočet (aplikace)

- Tyto všechny regulační diagramy se dají vypočítat pomocí programu MINITAB 14 či 15 kromě nového typu zónového regulačního diagramu.
- Shewhartův regulační diagram a CUSUM diagram se dají vypočítat pomocí EXCELU (podle vytvořených šablon)

Návrh regulačního diagramu

Návrh regulačního diagramu by měl projít následujícími šesti kroky:

- analýza výrobního procesu,
- stochastická analýza,
- výběr regulačního diagramu,
- výběr optimální strategie údržby,
- ekonomicko-statistický návrh,
- nastavení pravidel pro aplikaci.

Analýza výrobního procesu

Tato analýza by nám měla odpovědět na následující otázky:

- kterou veličinu/veličiny budeme sledovat?
- které vlastnosti výrobního procesu tato veličina ovlivňuje a naopak, jak je ovlivňována tímto procesem?
- co přesně znamená z provozního hlediska, že je "proces pod kontrolou"?
- jaká jsou rizika v případě, kdy je proces "mimo kontrolu"?
- může proces pokračovat v průběhu identifikace vymezitelné příčiny (ověřování signálu)? Jaké je riziko?
- může proces pokračovat v průběhu údržbových operací? Jaké je riziko?
- jaké jsou nákladové položky (ztráty) a jejich vyčíslení?

Teprve po zodpovězení těchto otázek můžeme pokračovat v návrhu.

Stochastická analýza

Vzhledem k tomu, že regulační diagram pracuje s „vnořeným“ stochastickým procesem, nelze provést návrh regulačního diagramu bez znalosti nebo alespoň odhadů všech pravděpodobnostních charakteristik a analýzy závislostí. Minimálně je třeba odpovědět na tyto otázky:

- jaké je pravděpodobnostní rozdělení sledovaných charakteristik?
- jaké je pravděpodobnostní rozdělení doby do poruchy?
- (auto)korelační analýza sledovaných charakteristik v čase
- jaké je pravděpodobnostní rozdělení trvání opravy nebo údržby

Výběr regulačního diagramu

Nabídka různých variant regulačních diagramů je velmi široká (a přesto se v drtivé většině používají klasické Shewhartovy diagramy pro $\bar{x}$ a R). Pro výběr té nejvhodnější je třeba vzít do úvahy

- charakter sledované charakteristiky/charakteristik
- zda je třeba sledovat jednu či více charakteristik současně
- závislostní struktura sledovaného (stochastického) procesu
- požadavek na citlivost regulačního diagramu
- požadavek na jednoduchost aplikace za daných podmínek

Výběr optimální strategie údržby

Dobře načasovaná preventivní údržba může významně snížit náklady na výrobu a zvýšit její kvalitu. Proto je třeba určit optimální intervaly a rozsah plánované údržby. Pro ekonomicko-statistický návrh regulačního diagramu je třeba stanovit i vhodný typ údržby:

- renovace (replacement) -- uvede systém do stavu "jako nový",
- minimální oprava -- uvede systém do stavu jako před poruchou,
- neúplná oprava -- mezi renovací a minimální opravou.

Ekonomicko-statistický návrh

- Výsledkem této části návrhu regulačního diagramu jsou především parametry
- výběru (rozsah výběru, délka intervalu mezi výběry v hodinách),
  - rozhodovací funkce (regulační meze, skóry).

Pravidla pro aplikaci

Pravidla pro aplikaci jsou velmi důležitá: sebelepší návrh regulačního diagramu nebude funkční, pokud nebude aplikován správným způsobem. Proto je třeba tato pravidla stanovit už v okamžiku návrhu regulačního diagramu a pokud možno zajistit jejich dodržování. Mezi pravidla pro aplikaci patří především:

- organizační opatření (podpora ze strany vedení, vyčlenění a pravomoce pracovníků),
- podmínky měření (zabezpečení odběru vzorků a jejich změření),
- odpovědnost pracovníků (a jejich kvalifikační předpoklady),
- technické podmínky (vyhrazený prostor pro odběr vzorků, zastavení provozu při signálu, při údržbě, ...),
- programové a výpočetní zabezpečení (evidence a vyhodnocení výsledků měření).

Ekonomicko-statistický návrh

První ekonomický model byl vytvořen Duncanem, který minimalizuje průměrné náklady.

Duncanův model zahrnuje:

- Náklady na výběr a kontrolu
- Náklady na vadné produkty
- Náklady na falešný alarm
- Náklady na vyhledání poruchy
- Náklady na opravu procesu

Duncanův model s Taguchiovou ztrátovou fcí

U ztrátového modelu se určují tyto parametry:

- Doby mezi jednotlivými inspekcemi
- Rozsah výběru
- Hladina regulační meze

Ztrátový model uvažuje ztrátu kvality díky variabilitě procesu, která není v Duncanově nákladovém modelu.

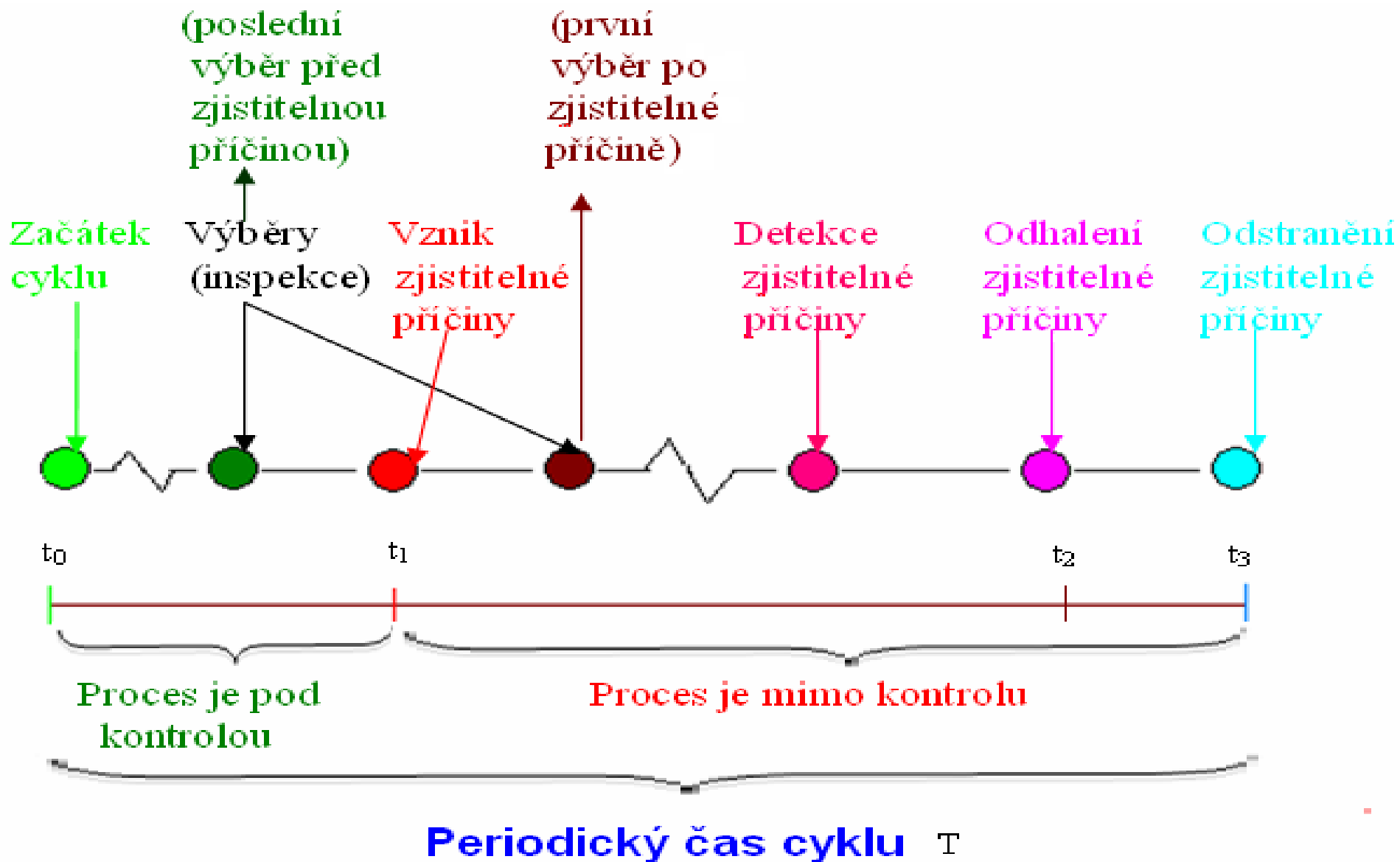
Stanovení parametrů RD:

- Rozsah výběru (n)
- Doba mezi výběry (h)
- Šířka regulačních mezí v jednotkách směrodatné odchylky (L)
- Doba mezi plánovanou údržbou (k)

K hodnocení výkonu RD se používá ARL (tj. délka běhu je očekávaný (střední) počet inspekcí, které proběhnou do okamžiku, kdy RD vyše signál o vzniku zjistitelné příčiny.

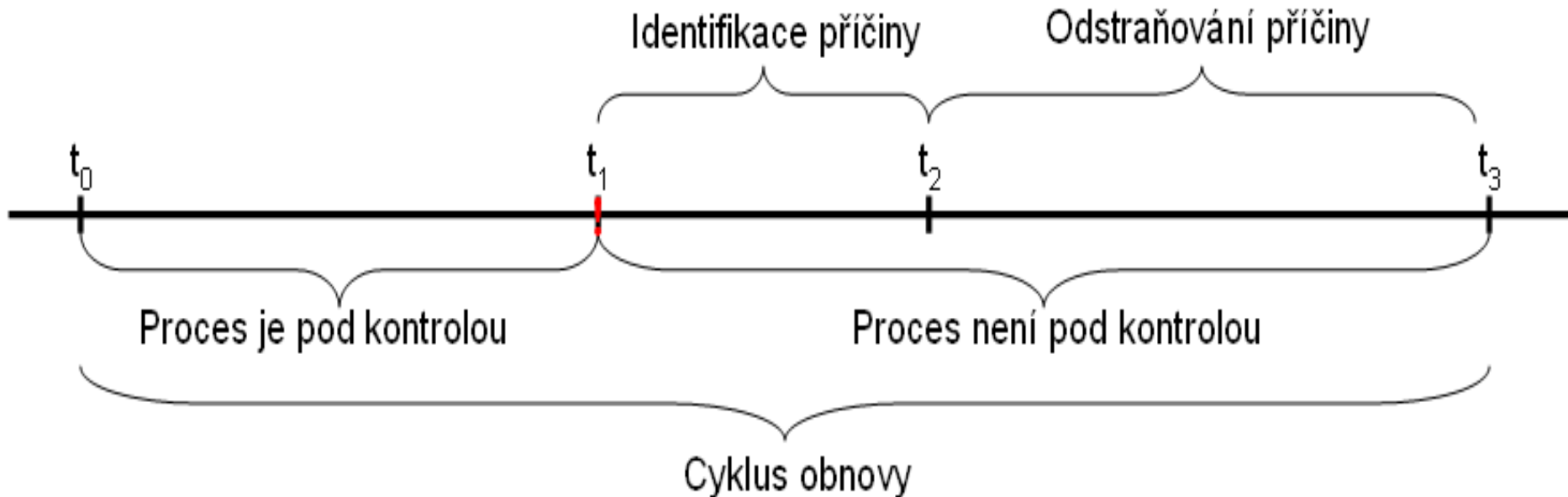
Diagram stavu procesu

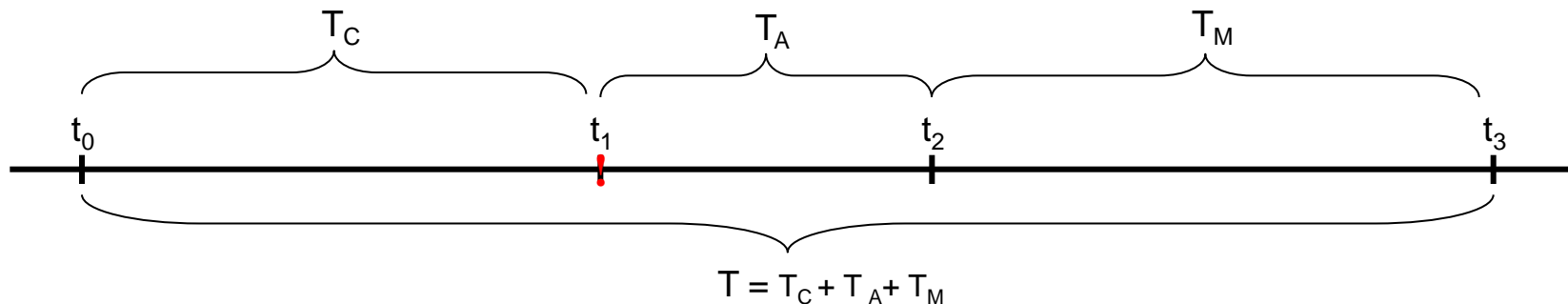
SPC jako proces obnovy

Statistické řízení procesu pomocí RD lze rozdělit do několika fází:

- období, kdy je proces pod kontrolou (je stabilizován)
- fáze identifikace zjistitelné příčiny výstražného signálu
- fáze odstraňování zjištěné příčiny výstražného signálu

SPC jako proces obnovy

T – délka cyklu obnovy zahrnuje:

T_C – očekávaná doba procesu pod kontrolou

T_A – očekávanou dobu ke zjištění, zda je signál oprávněný

T_M – je očekávanou dobu k určení potřeb údržby a provedení údržby
ta je buď kompenzační (falešný poplach)
nebo operativní (oprávněný poplach)

ARL – je délka běhu počtu odběrů, které se uskuteční před signálem v regulačním diagramu

ARL_0 – průměrná délka běhu pod kontrolou

ARL_1 – průměrná délka běhu mimo kontrolu

Náklady na cyklus obnovy

Model může být uvažován jako oceněný proces obnovy, a proto lze vyjádřit očekávaný hodinový náklad $E(H)$ jako

$$ETC = \frac{E[C^-]}{E[F^-]}$$

Model Lorenzen a Vance

$$ETC = \frac{\xi_0 / \lambda + C_1 \left[\frac{1}{ARL_1} - \tau + n \cdot E + \gamma_1 \cdot T_1 + \gamma_2 \cdot T_2 \right] sY / ARL_0 + W + \left[a + bn \right] / h \left[\lambda - \tau + n \cdot E + h(ARL_1) + \gamma_1 \cdot T_1 + \gamma_2 \cdot T_2 \right]}{\left\{ \lambda + (1 - \gamma_1) s \cdot T_0 / ARL_0 - \tau + n \cdot E + h(ARL_1) + T_1 + T_2 \right\}}$$

ETC - celkové očekávané náklady za jednotku času

C_0 a C_1 jsou náklady na kvalitu pod kontrolou a mimo kontrolu

h – doba mezi inspekcemi

n – počet měření v rámci jedné inspekce

E – doba potřebná k provedení jednoho měření a jeho zakreslení při inspekci

ARL_0 = průměrná délka běhu pod kontrolou

ARL_1 = průměrná délka běhu mimo kontrolu

W – náklady na určení zjistitelné příčiny

a – fixní náklady na inspekci

b – jednotkové náklady na měření v rámci jedné inspekce

Y – náklady na vyšetření falešného alarmu

T_0 – očekávaná doba na vyhledání falešného alarmu

T_1 a T_2 – očekávaná doba na odhalení a opravení zjistitelné příčiny

$\gamma_1 = 1$ jestliže vyhledávání probíhá za chodu procesu v ostatních případech 0

$\gamma_2 = 0$ jestliže proces je zastaven během opravy v ostatních případech 1

s – očekávaný počet inspekcí do výskytu zjistitelné příčiny

τ - očekávaná doba do výskytu zjistitelné příčiny

Ekonomický model (EWMA)

$$ETC = \frac{(C_1 + C_2 n)}{h} + \frac{C_3 (h \cdot ARL_1 - \tau + T_1 \cdot n + T_2) + C_4 + (C_5 / ARL_0) (e^{-\theta h} / 1 - e^{-\theta h})}{(1/\theta) + (h \cdot ARL_1 - \tau + T_1 \cdot n + T_2)}$$

ETC – celkové očekávané náklady za jednotku času

n – rozsah výběru

h – doba mezi vzorky (inspekcemi)

θ - intenzita poruchy způsobující posun střední hodnoty procesu

τ - očekávaná doba výskytu poruchy procesu mezi j-tým a (j+1)-ním vzorkem

ARL_0 = očekávaný počet inspekcí před signálem, je-li proces pod kontrolou

ARL_1 = očekávaný počet inspekcí před signálem, kdy u procesu nastal posun

δ = velikost posunu ve střední hodnotě v poměru směrodatné odchylky

T_1 = požadovaná doba na vykreslení a interpretaci jedné jednotky vzorku

T_2 = doba k nalezení a stanovení zjistitelné příčiny

C_1 = fixní náklady na inspekci

C_2 = variabilní náklady na inspekci

C_3 = ztráta za jednotku doby produkce při stavu mimo kontrolu vzhledem ke stavu pod kontrolou

C_4 = náklady na určení zjistitelné příčiny

C_5 = náklady na vyšetření falešného alarmu

Ekonomický model (EWMA)

ARL_0 a ARL_1 závisí dále na:

k – vzdálenost regulační meze od centrální přímky v násobku sigma

SCL – Shewhartovy regulační meze pro průměr

h – doba mezi vzorky (inspekce)

λ – EWMA váhová konstanta (parametr)

Při návrhu RD

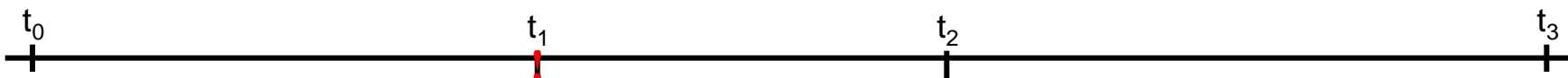
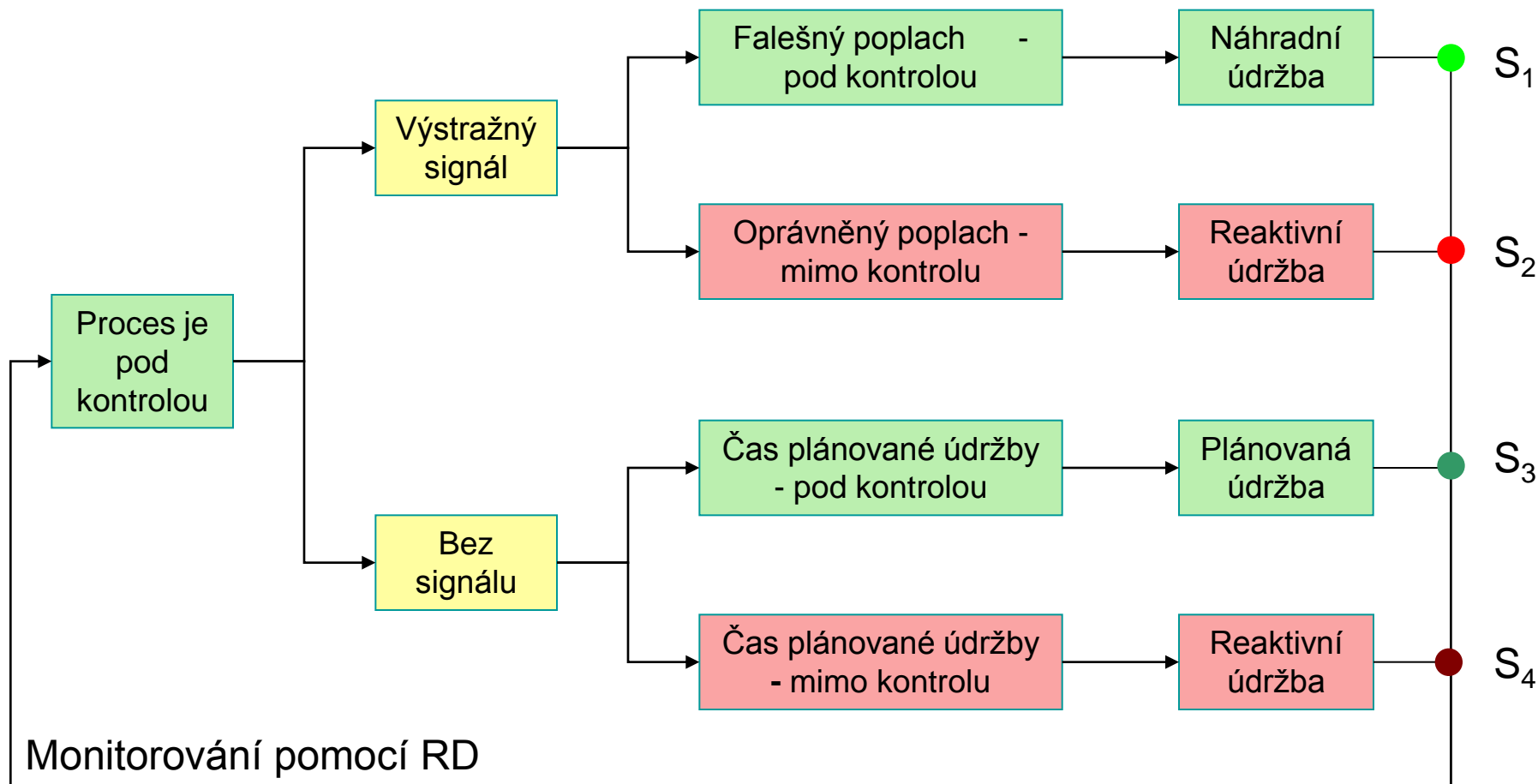
- Brát do úvahy parametry údržby, jak nákladový tak i časový
- Údržba je součástí preventivních opatření

Aktivní prevence - RD – je prevencí než dojde k nějakému problému

Pasivní prevence – údržba, intervaly mezi poruchami.

Model s údržbou

Náklady na cyklus obnovy

Model může být uvažován jako oceněný proces obnovy, a proto lze vyjádřit očekávaný hodinový náklad $E(H)$ jako

$$E[H] = \frac{E[C]}{E[T]}$$

kde

$$E[C] = E[C | S_1]P(S_1) + E[C | S_2]P(S_2) + E[C | S_3]P(S_3) + E[C | S_4]P(S_4)$$

$$E[T] = E[T | S_1]P(S_1) + E[T | S_2]P(S_2) + E[T | S_3]P(S_3) + E[T | S_4]P(S_4)$$

Tyto vztahy plynou z věty o úplné pravděpodobnosti.

Pravděpodobnosti scénářů

- $P(S_1) = \sum_{i=1}^k p_i^0 (1 - F(ih))$
- $P(S_2) = \sum_{i=1}^k [F(ih) - F((i-1)h)] \left[1 - \sum_{j=1}^{i-1} p_j^0 \right] \sum_{l=1}^{k-i+1} p_l^1$
- $P(S_3) = (1 - F(kh)) - \sum_{i=1}^k p_i^0 (1 - F(ih))$
- $P(S_4) = F(kh) - \sum_{i=1}^k [F(ih) - F((i-1)h)] \left[1 - \sum_{j=1}^{i-1} p_j^0 \right] \sum_{l=1}^{k-i+1} p_l^1$

T – délka cyklu obnovy

h – interval mezi inspekcemi v hodinách

$F(t)$ – distribuční funkce doby do poruchy

k – počet inspekcí do plánované údržby, která se provede v $(k+1)$ intervalu

p_i^0 – pravděpodobnost, že průměrná délka běhu pod kontrolou je rovna i

p_i^1 – pravděpodobnost, že průměrná délka běhu mimo kontrolu je rovna i

Délka cyklu obnovy

- $$E \{ T | S_1 \} = h \sum_{i=1}^k i p_i^0 \left(-F(h) \right) + T_A + T_{M_c}$$

T – délka cyklu obnovy

h – interval mezi odběry jednotlivých vzorků v hodinách

n – rozsah výběru

ARL_0 – průměrná délka běhu pod kontrolou

p_i^0 – pravděpodobnost, že ARL_0 je rovna i

$F(t)$ – distribuční funkce doby do poruchy

T_A – očekávaná doba ke zjištění, zda je signál oprávněný

T_M – je očekávaná doba k určení potřeb údržby a provedení údržby; ta je buď **kompensační (C)**, operativní (R) nebo plánovaná (P)

Délka cyklu obnovy

$$\bullet E \left[T \mid S_2 \right] = \int_0^{kh} t f(t \mid (k+1)h) dt + h ARL_1 - \tau + nE + T_A + T_{M_R}$$

T – délka cyklu obnovy

h – interval mezi odběry jednotlivých vzorků v hodinách

n – rozsah výběru

E – je očekávaná doba pro výběr a zakreslení jedné položky do diagramu

k – počet odběrů do plánované údržby, která se provede v $(k+1)$ intervalu

ARL_1 – průměrná délka běhu mimo kontrolu

$f(t)$ – hustota rozdělení pravděpodobnosti doby do poruchy

T_A – očekávaná doba ke zjištění, zda je signál oprávněný

T_{M_R} – je očekávaná doba k určení potřeb údržby a provedení **operativní** údržby

τ – střední doba, která uplyne od posledního výběru před významnou příčinou (poruchou) od objevení významné příčiny a je dána vztahem

$$\tau = \sum_{i=0}^k \int_{ih}^{(i+1)h} (t - ih) f(t \mid k+1)h dt$$

Délka cyklu obnovy

- $E[T | S_3] = (k+1)h + T_{M_P}$
- $E[T | S_4] = (k+1)h + T_{M_R}$

T – délka cyklu obnovy

h – interval mezi odběry jednotlivých vzorků v hodinách

k – počet odběrů do plánované údržby, která se provede v $(k+1)$ intervalu

T_M – je očekávaná doba k určení potřeb údržby a provedení **plánované** nebo **operativní údržby**

Náklady na cyklus

Náklady na cyklus se stávají ze 3 částí:

- **Nákladů na ztrátu kvality způsobené funkcí činností procesu**

C_0 – náklady na ztrátu kvality za jednotku času, kdy proces je ve stavu mimo kontrolu

C_1 – náklady na ztrátu kvality za jednotku času, kdy proces je ve stavu pod kontrolou

- **Náklady na výběr**

C_F - fixní náklad na celý výběr n vzorků

C_V - náklad pro výběr jednoho vzorku (pro celý výběr je náklad roven $n \cdot C_V$)

- **Náklady na údržbu**

C_f – je náklad na zjištění falešného poplachu

C_C , C_R , C_P – náklad údržbu (kompenzační, operativní, plánovanou).

Předpokládá se, že $C_R > C_P > C_C$.

Náklady na cyklus

$$E[C | S1] = C_1 \left[h \sum_{i=0}^k ip_i^0 (1 - F(ih)) + \gamma_C T_C \right] + C_F + nC_V \sum_{i=0}^k ip_i^0 (-F(h)) + C_f + C_C$$

T_C – očekávaná doba ke zjištění a provedení kompenzační údržby

C_1 – náklady na ztrátu kvality za jednotku času, kdy proces je ve stavu pod kontrolou

C_F - fixní náklad na celý výběr n vzorků

C_V - náklad pro výběr jednoho vzorku (pro celý výběr je náklad roven $n.C_V$)

C_f – je náklad na zjištění falešného poplachu

C_C, C_R, C_P – náklad údržbu (kompenzační, operativní, plánovanou)

$\gamma_C, \gamma_R, \gamma_P, \gamma_A$ – indikátorová proměnná, která se rovná 1, pokud výroba pokračuje v průběhu údržby (kompenzační, operativní, plánované) nebo potvrzení zjistitelné příčiny, v ostatních případech je rovna 0.

Náklady na cyklus

$$E \left[\int_0^{kh} f(t | (k+1)h) dt + C_0 (h ARL_1 - \tau + nE + \gamma_A T_A + \gamma_R T_R) \right. \\ \left. + \frac{1}{h} E \left[\int_0^{kh} (C_F + nC_V) f(t | (k+1)h) dt \right] \right] C_R$$

C_0 – náklady na ztrátu kvality za jednotku času, kdy proces je ve stavu mimo kontrolu

C_1 – náklady na ztrátu kvality za jednotku času, kdy proces je ve stavu pod kontrolou

C_F - fixní náklad na celý výběr n vzorků

C_V - náklad pro výběr jednoho vzorku (pro celý výběr je náklad roven $n \cdot C_V$)

C_f – je náklad na zjištění falešného poplachu

C_C, C_R, C_P – náklad údržbu (kompenzační, operativní, plánovanou).

$\gamma_C, \gamma_R, \gamma_P, \gamma_A$ – indikátorová proměnná, která se rovná 1, pokud výroba pokračuje v průběhu údržby (kompenzační, operativní, plánované) nebo potvrzení zjištěné příčiny, v ostatních případech je rovna 0.

Náklady na cyklus

$$E[C | S3] = C_I [(k + 1)h + \gamma_P T_P] + k (C_F + nC_V) + C_P$$

C_0 – náklady na ztrátu kvality za jednotku času, kdy proces je ve stavu mimo kontrolu

C_1 – náklady na ztrátu kvality za jednotku času, kdy proces je ve stavu pod kontrolou

C_F - fixní náklad na celý výběr n vzorků

C_V - náklad pro výběr jednoho vzorku (pro celý výběr je náklad roven $n \cdot C_V$)

C_f – je náklad na zjištění falešného poplachu

C_C, C_R, C_P – náklad údržbu (kompenzační, operativní, plánovanou).

$\gamma_C, \gamma_R, \gamma_P, \gamma_A$ – indikátorová proměnná, která se rovná 1, pokud výroba pokračuje v průběhu údržby (kompenzační, operativní, plánované) nebo potvrzení zjistitelné příčiny, v ostatních případech je rovna 0.

Náklady na cyklus

$$E [C_0 \{k+1\}h + \gamma_R T_R] (C_1 - C_0) \int_0^{kh} tf(t | (k+1)h) dt + k(C_F + nC_V) + C_R$$

C_0 – náklady na ztrátu kvality za jednotku času, kdy proces je ve stavu mimo kontrolu

C_1 – náklady na ztrátu kvality za jednotku času, kdy proces je ve stavu pod kontrolou

C_F - fixní náklad na celý výběr n vzorků

C_V - náklad pro výběr jednoho vzorku (pro celý výběr je náklad roven $n \cdot C_V$)

C_f – je náklad na zjištění falešného poplachu

C_C, C_R, C_P – náklad údržbu (kompenzační, operativní, plánovanou).

$\gamma_C, \gamma_R, \gamma_P, \gamma_A$ – indikátorová proměnná, která se rovná 1, pokud výroba pokračuje v průběhu údržby (kompenzační, operativní, plánované) nebo potvrzení zjištěné příčiny, v ostatních případech je rovna 0.

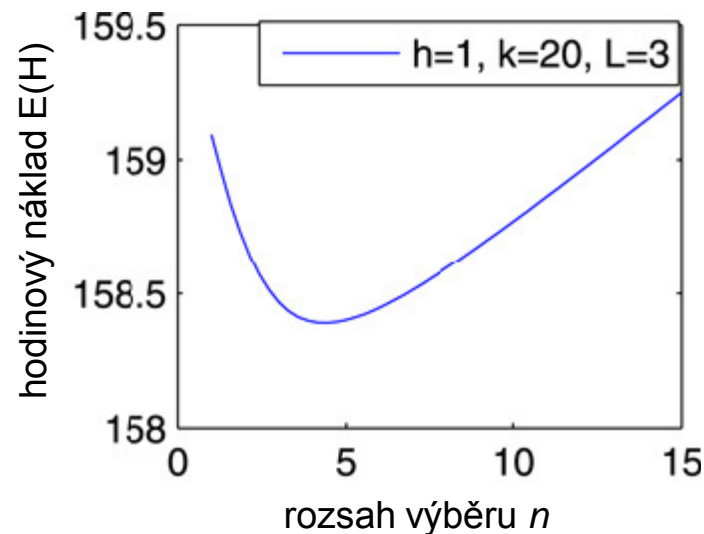
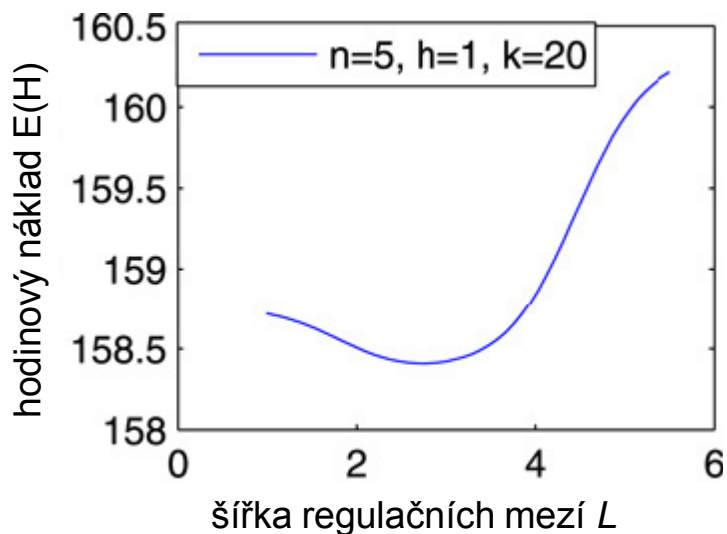
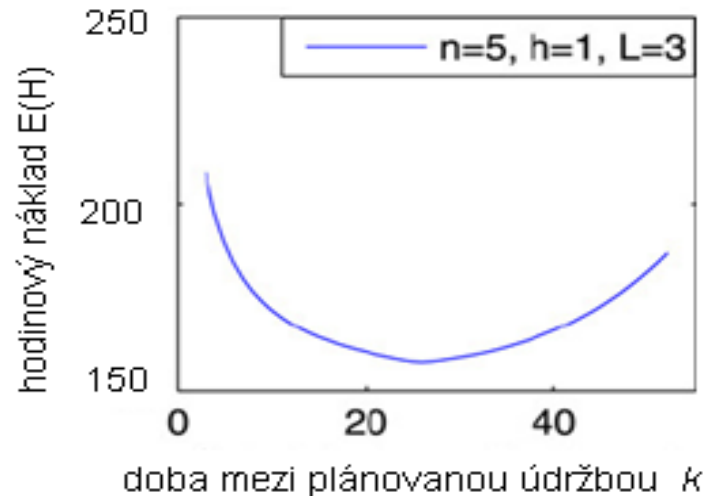
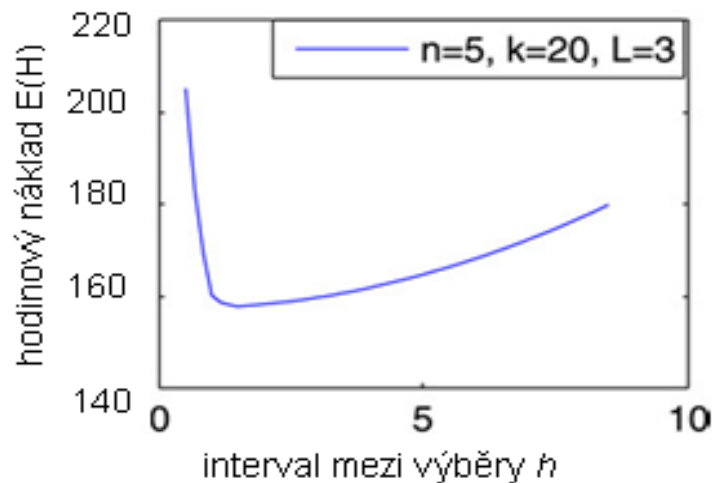
Optimalizace nákladů

- strategické proměnné: n^* - rozsah výběru
 h^* - doba mezi výběry (inspekce)
 L^* - šířka regulačních mezí v jednotkách směrodatné odchylky
 k^* - doba mezi plánovanou údržbou

Hledá se minimum hodinového nákladu $E(H)$ vzhledem k (n, h, L, k)

$$E[C | S1] = C_1 \left[h \sum_{i=0}^k ip_i^0 (1 - F(ih)) + \gamma_C T_C \right] + (C_F + nC_V) \sum_{i=0}^k ip_i^0 (1 - F(ih)) + C_f + C_C$$

Příklad

Optimalizace nákladů

strategické proměnné:

n^* - rozsah výběru = 4

h^* - doba mezi výběry = 1,23

L^* - šířka regulačních mezí v jednotkách směrodatné odchylky = 2,91

k^* - doba mezi plánovanou údržbou = 22

Hledá se minimum hodinového nákladu $E(H) = 158,32$ vzhledem k (n, h, L, k)

Simplexní metoda Nelder-Mead.

Děkuji za pozornost

Použitá literatura:

- 1) ČSN ISO 11462-1: (2002) „Směrnice pro uplatňování statistické regulace procesu (SPC) část 1: Prvky SPC“
- 2) ČSN ISO 8258: (1994) *Shewhartovy regulační diagramy*
- 3) Ali Saraie, (2007), *Economic-statistical design of MC1 control charts, Int J Adv manuf Technol 32: 157-161*
- 4) Tolley O. G. and English J.R. (2001), Economic designs of constrained EWMA and combined EWMA –X control schemes, *IIE Transaction*, 33, 429-436
- 5) Duncan A.J. (1956) The economic design of X charts used to maintain current control of a process. *Journal of the American Statistical Association*. **51**. 228-242.
- 6) Lorenzen, T.J. and Vance, L.C. (1986) The economic design of control charts: a unified approach. *Technometrics*, **28**, 3-10.
- 7) Shewhart, W.A., *Economic control of Quality of Manufactured Product*,. New York: D.Van Nostrand Co., 1931
- 8) William H. Woodall (1990), "Performance of the zone control chart". *Commun. Statist.-theory meth.*,19(5), pp. 1581-1587
- 9) S.W. Roberts, (1996), "A Comparison of Some Control Chart Procedures". *Technometrics*, vol. 8, No.3, pp. 411-430
- 10) John H. Reynolds, (1971), "The Run Sum Control Chart Procedure". *Journal of Quality Technology*, vol. 3, No.1, pp. 23-27
- 11) Western Electric Company, (1956), "Statistical Quality Control Handbook". First Edition, USA
- 12) James R. Evans, William M. Lindsay, (1993), "The Management and Control of Quality"., Second Edition, *West publishing Company*, USA
- 13) Donald J. Wheeler, (2004), "Advanced Topics in Statistical Process Control"., Second Edition
- 14) Douglas C. Montgomery, (2001), "Introduction to Statistical Quality Control"., Four Edition
- 15) Dohnal G. (2008), Regulační diagram, ale jaký?, REQUEST '08, CQR VUT Brno
- 16) Cézová E. (2008), Ekonomicko-statistický návrh regulačního diagramu, REQUEST 08, CQR VUT Brno